

el periòdic de la
trobada

2a Trobada de Casals i Ateneus dels Països Catalans

VILANOVA I LA GELTRÚ • 18 I 19 DE MAIG DE 2012

Cultura

CONTINGUTS

En aquesta revista hi trobareu la presentació de la Trobada (p2) i una entrevista amb l'Ateneu que la impulsa (p3). Podreu llegir les frases de suport de personalitat d'arreu del territori (p4-p5) i un balanç de la primera trobada de 2011 (p8). Finalment podreu fer un recorregut per la història dels ateneus i casals de fa cent anys i les seves trobades (p9-p10-p11). Al mig de la revista hi trobareu un pòster amb tots els casals dels Països Catalans. Gaudiu-la i feu-la córrer.

Revolució

vilanova
ateneu
plaça llarga, 19. Vilanova i la Geltrú

100 anys del segon congrés d'Ateneus a Vilanova ateneuvilanovi@gmail.com

Els casals i ateneus ens trobem el 18 i 19 de maig a Vilanova i la Geltrú

Els dies 24 i 25 de maig de 1912, ara fa quasi 100 anys, els ateneus de Catalunya van decidir per segona vegada trobar-se i parlar. Durant dos dies la ciutat de Vilanova i la Geltrú va acollir el 2n Congrés Regional d'Ateneus i Associacions de Cultura de Catalunya i centenars de delegats van participar de tertúlies, conferències, debats i taules de coordinació. Llavors Vilanova i la Geltrú, com tantes altres ciutats i viles del país, comptava amb un potent Ateneu que era alhora escola d'homes i dones lliures, institut de formació ocupacional, biblioteca popular i motor de cultura i progrés.

Enguany l'Ateneu Vilanoví pren també el relleu, aquesta vegada del Casal Can Capablanca de Sabadell i la seva iniciativa de promoure una trobada nacional de casals i ateneus, per dur a la capital del Garraf, altra vegada i cent anys després, una 2a Trobada de Casals i Ateneus dels Països Catalans. Encara amb un programa en construcció, la Trobada de Vilanova comptarà amb dos dies d'activitats, des dels debats i els tallers, a concerts i teatre. Altra vegada, només que 100 anys després, esperem tornar a dur a Vilanova cen-

“
Els casals i ateneus són realitats autònomes i plurals que encerten en aplegar sensibilitats diverses en un mateix projecte

tenars de persones, membres o no de casals i ateneus, perquè participin de la fira d'entitats, de les conferències, dels concerts i de les assemblees que estem dissenyant per donar vida i transcendència a la trobada de casals i ateneus.

Els casals i ateneus han estat i són una realitat viva en els nostres pobles i ciutats. Donen cobertura territorial als moviments socials del nostre país, a les idees pro-

gressistes, a la voluntat popular de canvi, Formen persones políticament i culturalment crítiques amb el poder i amb la societat. Mouen campanyes de solidaritat, de defensa del territori, de defensa de la llengua i el país. Recullen signatures, reviven la cultura tradicional i popular del país, fan córrer grups de música i de teatre i aporten color i lluita allí on treballen. Són un dels principals eixos vertebradors de l'espai nacional de canvi social i polític. Són, podríem dir, motor i mapa de la lluita social i l'alliberament nacional al nostre país, des d'Alacant fins a Perpinyà, i des de Calaceit fins a Eivissa. Els seus locals donen alberg a nombroses entitats, promouen la interacció entre aquestes i la responsabilitat d'aquestes envers el seu entorn territorial i humà immediat. Són difusors de la premsa alternativa i de la contrainformació, alhora que esdevenen espai d'interrelació humana, d'acord amb principis antisexistes i antiracistes.

Curiosament, però, han estat i són realitats autònomes les unes de les altres. Soregeixen, com és natural i positiu, fruit del treball local, de les necessitats locals i de

la projecció local. Al barri, a la vila o a la comarca. Són impulsats, a més, per persones i col·lectius diversos, diferents, plurals, però saben, i encerten, en aplegar les diferents sensibilitats pel canvi en un mateix projecte associatiu. Potser per això, per aquesta raó de ser local i per aquesta pluralitat d'impulsors i participants, els ateneus i casals ens ha costat enormement trobar-nos i parlar. Parlar de les coses que fem, de les que fan els altres, del que ens funciona i del que no, de les dificultats i els encerts. Parlar de què som i de quin paper juguem al país, a la nostra societat. Definir-nos col·lectivament i buscar a més àmbits en els quals segurament resulta obvi que la coordinació ens afavoreix, ens abarateix costos o ens fa avançar políticament.

Per tot això, a Vilanova hem recollit el testimoni de Sabadell i enguany organitzem la 2a Trobada de Casals i Ateneus dels Països Catalans amb temes i activitats per totes les mides i interessos, però amb una voluntat de fons de promoure més trobades, d'unir els esforços i de projectar-nos col·lectivament com a realitat viva, i tant viva, que som i volem ser.

l'ateneu el fem entre tots i totes

**fes-te'n
SOCI**

**VILANOVÍ
ateneu**

“Si volem espais autogestionats, autònoms, crítics i populars, els hem de fer entre totes”

L'Ateneu Vilanoví va obrir les portes ara fa 2 anys, a la Plaça de les Casernes. En aquests dos anys s'hi han desenvolupat desenes d'activitats, de caire social, cultural i polític. L'Ateneu, a més, és la seu de diversos col·lectius: la CUP, l'agrupació ecologista APMA, la cooperativa de consum La Vinagreta, l'Assemblea de Joves de Vilanova i l'entitat cultural Desperta! A banda, s'ha implicat en la dinamització de plataformes locals com Unitat contra el Feixisme i el Racisme, VNG per la Independència o l'Assemblea pels Drets Socials del Garraf. Parlem amb dues persones implicades en l'Ateneu des de diferents instàncies, la Laia Capdet i en Carlos de Santiago, per saber què és i què vol ser aquesta entitat.

Comencem pel dret: com definiríeu què és l'Ateneu?

Laia: L'Ateneu és un punt de trobada de diferents persones i col·lectius que treballem per a la transformació social, política i cultural del nostre entorn, des del més proper fins al de tots els Països Catalans.

Carlos: Per a mi l'Ateneu ha de ser la casa que doni cabuda als moviments socials de la nostra vila..

A l'Ateneu hi ha un barreja com a mínim interessant de col·lectius, activitats i persones: què és que ho relliga tot i dóna el mínim comú per a un projecte compartit?

Carlos: Bàsicament que es tracta de col·lectius, activitats i persones amb un objectiu comú: actitud crítica i transformació social.

Laia: segurament és això: que tots partim del mateix esperit crític vers les dinàmiques de funcio-

ament de la nostra societat actual, en tots els seus àmbits: polític, cultural, mediambiental, dels drets socials, ...

Com s'organitza l'entitat? Qui en forma part?

Carlos: L'entitat s'organitza a partir d'una junta que vetlla per la gestió del local i el funcionament del dia a dia, però la riquesa de l'entitat recau en els grups de treball formats pels socis i els col·lectius als que dona aixopluc. Entre la junta, els grups de treball i els col·lectius es genera l'activitat de l'Ateneu. I en formen part totes aquelles persones que són socis i alhora totes aquelles que pertanyen a algun d'aquest col·lectius, siguin o no socis de l'Ateneu.

Laia: Inicialment l'ateneu va començar a organitzar-se com una entitat assembleària, que delegava la gestió diària de l'espai i de les seves activitats a una junta escollida per la mateixa assemblea. L'experiència del funcionament d'aquests dos anys ens ha portat a canviar aquest sistema

organitzatiu, creant més comissions de treball per tal que es puguin repartir més i millor les tasques que genera el projecte i no quedi tot en mans d'unes poques persones. Ara som un centenar de socis i sòcies individuals, cinc entitats i junts movem un entorn d'unes 200 persones.

Quin creieu que és el paper de l'Ateneu en la societat vilanovina o quin hauria de ser en el futur?

Laia: L'Ateneu ha de ser l'aixopluc de la consciència crítica i transformadora de la nostra vila, en el màxim de vessants possibles. Des del seu naixement i per a massa gent som "l'ateneu de la CUP", perquè és el col·lectiu potser més visible dels que estem a l'Ateneu, cal trencar aquest tòpic i que tothom entengui que l'ateneu és de tots i totes les que ens el creiem, el construïm i el volem fer nostre.

Carlos: L'Ateneu hauria de ser l'eina mitjançant la qual es vertebrin els moviments socials de la nostra vila, un lloc on es puguin trobar, treballar plegats i alhora

puguin donar a conèixer els seus projectes a tots els ciutadans.

En dos anys heu fet molta feina, quins són els reptes i què heu previst per al futur?

Carlos: El principal repte és arribar a molta més gent. Tot i portar dos anys treballant encara hi ha molta gent a Vilanova que no és conscient que a la seva vila hi ha un Ateneu. Hem d'intentar tenir més presència i a partir d'aquí créixer, tant en massa social com en col·lectius als que els interessi el punt de trobada que ofereix l'Ateneu i vulguin sumar-se..

Laia: Sí, el principal repte és donar-nos a conèixer i engrescar al màxim de persones a participar en el projecte. Cal que el màxim de vilanovins i vilanovines coneguin qui som, què fem i vulguin venir als nostres actes, només així serà possible anar creixent com a entitat. Ara mateix la prioritat és la difusió, no només del nostre programa d'activitats, sinó de la nostra essència i raó d'ésser.

Què diríeu als vilanovins i vilanovines per animar-los a participar de l'Ateneu?

Carlos: Que es tracta d'un espai on, al contrari del que es pot pensar, podran trobar gent amb interessos i inquietuds prou diversos per trobar-hi afinitats, i que a partir del funcionament assembleari mitjançant el qual funcionem, tindran llibertat total per participar, criticar i proposar aquelles activitats que potser no tenen cabuda a la resta d'entitats que formen part de la vila.

Laia: I que ningú no regala res en aquesta societat en crisi i si volem espais autogestionats, autònoms, crítics i populars, els hem de fer entre totes.

FELIU VENTURA // CANTAUTOR // XÀTIVA

“ Els Casals i Ateneus són el punt de trobada de la societat civil del nostre país. són la conselleria de cultura alternativa, la conselleria de benestar social alternativa, ... són l'exemple viu d'un poble viu que perdurarà mentre entenga el valor de la unitat.

XAVI SARRIÀ // CANTANT D'OBrint PAS // VALÈNCIA

“ Els nostres casals i ateneus són per a mi espais de vida on comparteixes experiències i batalles. Bressols de nous projec-

tes que creixen entre beures i paraules. Punts de trobada per celebrar alegria i espantar penes. Refugis per combatre les rutines del dia a dia. Escletxes que ens donen aire per seguir lluitant.

JOSEP FONTANA // HISTORIADOR // BARCELONA

“ Quan Catalunya va perdre les seves institucions de govern, el 1714, la resposta de la societat catalana va ser crear una xarxa d'associacions horitzontals en defensa dels principis i dels interessos col·lectius. Casals, ateneus i agrupacions de tota mena han estat l'entramat que ha preservat la identitat de la nostra societat i de la nostra cultura en

temps de dificultats i de persecucions. Uns temps que no penso que s'hagin acabat, com no s'ha acabat la tasca que correspon encara avui a l'associacionisme.

CESK FREIXAS // CANTAUTOR // PENEDÈS

“ La xarxa d'ateneus i casals és fonamental per enfortir i fer més accessible la cultura popular del nostre país. Gràcies per brindar-nos aquesta imprescindible oportunitat de crear i compartir. Sou necessaris.

ASSEMBLEA DEL CASAL DE PERPINYÀ // PERPINYÀ

“ Fa més de 40 anys que el Casal vam obrir les nostres portes. I la nostra vitalitat actual és la mostra que més enllà de les institucions i dels partits polítics, l'organització i la lluita des de la societat civil segueix sent essencial per

defensar la llengua i la cultura catalanes a Catalunya Nord.

ROSA CALAFAT // LINGÜISTA // MALLORCA

“Ateneu? Sí. Un espai de formació i sobretot d'informació -ara que va tan escassa- al servei del poble. Aquest poble català que, més enllà de polítiques autònòmiques i retallades embafofes carregades d'aire extern i cruel, és capaç d'aixecar-se amb dignitat i construir i homenatjar els 'seus'. L'ateneu és la veu del poble que no ha fallat mai.

CESK FREIXAS // CANTAUTOR // PENEDÈS

“La xarxa d'ateneus i casals és fonamental per

enfortir i fer més accessible la cultura popular del nostre país. Gràcies per brindar-nos aquesta imprescindible oportunitat de crear i compartir. Sou necessaris.

BLANCA SERRA I PUIG // BARCELONA

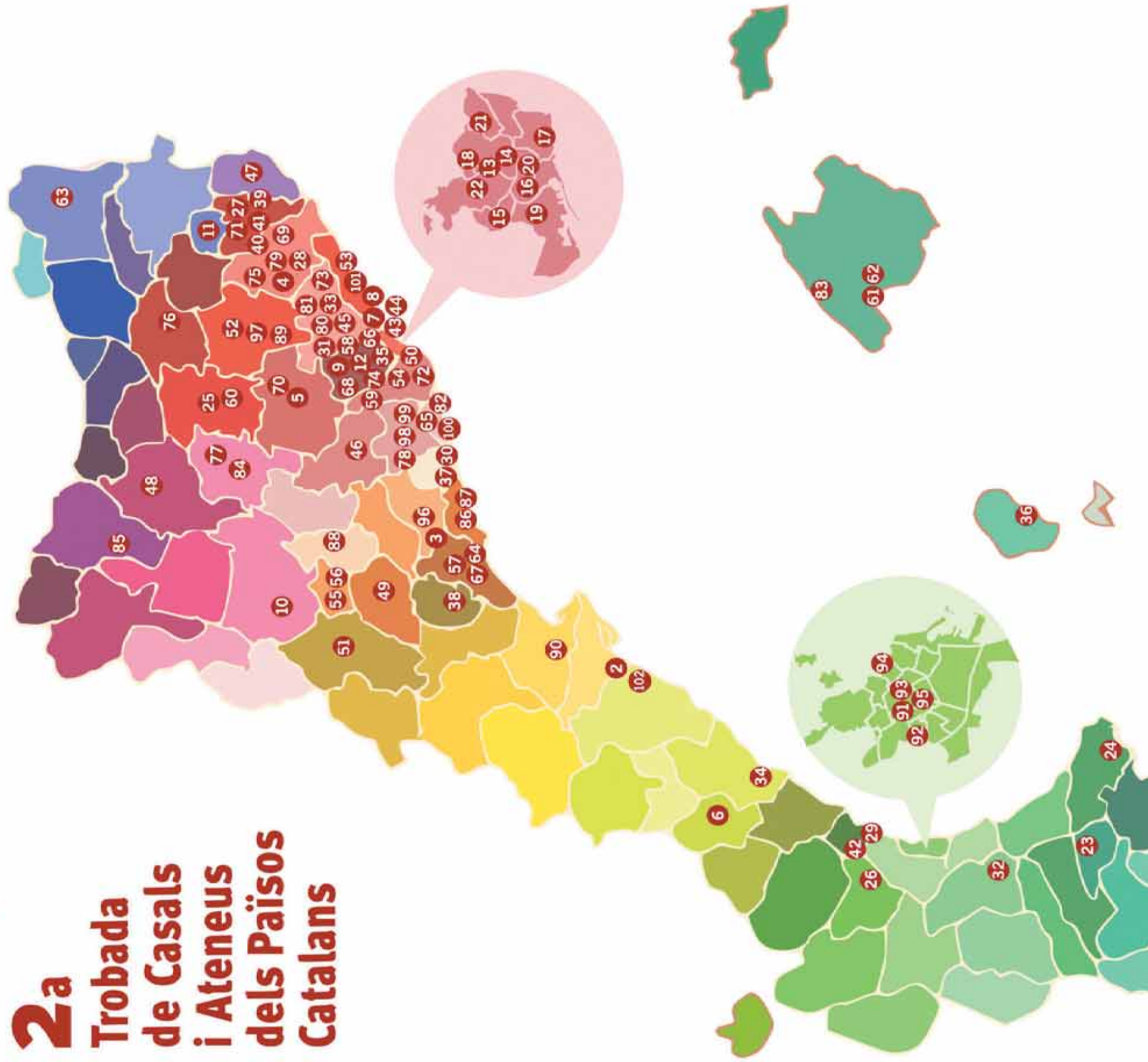
“En la vida d'una nació hi apareixen institucions i accions que impulsen aquestes institucions que van dirigides a la base de la nació, és a dir que estan orientades a crear infraestructures que són necessàries per al desplegament social de la nació, que contribueixen a bastir o a construir la nació; no són muntanyes, ni rius, ni terres, ni carreteres, sinó que són construccions socials que impliquen la gent, la verte-

bren, li donen aquell sentit d'identitat que constitueix la base de la comunitat i el fil de la seva vida històrica. D'aquesta fibra són els Casals i els Ateneus que han vertebrat el nostre país al llarg de centenars d'anys: en un país que fa segles que no té una articulació política i de poder pròpia, l'arquitectura de la nació s'ha construït, l'han construït, l'hem construït, amb aquestes fràgils però poderoses xarxes; milers de microlideratges socials han madurat al seu caliu, en el passat, ara en el present i, sense dubte en el futur.

OLEGUER PRESAS // FUTBOLISTA // SABADELL

“Molts ànims per aquelles que s'organitzen i lluiten per canviar les coses. Creant col·lectivitats i prenent consciència, des del poble, amb el convenciment que juntes ho podem tot.

2a Trobada de Casals i Ateneus dels Països Catalans

- 57 MONTBRIÓ DEL CAMP**
Casal el Lliuert de Montbríó
c. Closa, 12 (43340 Montbríó del Camp)
- 58 MONTCADA I REIXAC**
Casal Popular el Brot
Carretera Vella, 52 (08110 Montcada i Reixac)
- 59 OLESA DE MONTSERRAT**
Casal Independentista Popular La Fona
c. Església, 51 (08640 Olesa de Montserrat)
- 60 OLVAN**
Ateneu Popular Olvanès
- 61 PALMA**
Ateneu Popular de Palma
c. de la Missió, 19 (07003 Palma)
- 62 CASAL POPULAR VOITOR NEGRE**
c. Eivissa, 10 (07011 Palma)
- 63 PERPINYA**
El Casal de Perpinyà
Avinguda del Liceu, 23 (66000 Perpinyà)
- 64 REUS**
Casal Despertaferro!
c. Martí Napolità, 7 (43201 Reus)
- 65 RIBES GER**
c. del Pi, 25 (08810 Sant Pere de Ribes)
- 66 RIPOLLET**
El Local
c. Monturiol, 32 (08291 Ripolllet)
- 67 RIUDOMS**
Casal Popular la Calderera
c. Major, 42 (43330 Riudoms)
- 68 SABADELL**
Casal Independentista Can Capablanca
c. Comte Jofre, 30 (08205 Sabadell)
- 69 SALITJA**
Casal Independentista de Sallitja
Plaça Major, s/n (17184 Sallitja)
- 70 SALLENT**
Ateneu Popular Rocaus
c. Santa Llúcia, 1 (08650 Sallent)
- 71 SALT**
Casal Saitenc Independentista
c. Llarg, 41 (17190 Salt)
- 72 SANT BOI DE LLOBREGAT**
Casal Cultural Popular el Baluard
c. Victor Balaguer, 21 (08830 Sant Boi de Llobregat)
- 73 SANT CELONI**
Casal Popular Quico Sabaté
c. Sant Roc, 8 (08470 Sant Celoni)
- 74 SANT CUGAT DEL VALLÈS**
Casal Popular la Guitza
c. Migdia, 10 (08172 Sant Cugat del Vallès)
- 75 SANT HILARI SACALM**
Casal Popular el Trabuc
Carretera d'Arbúcies, 21 (17403 Sant Hilari Sacalm)
- 76 SANT JOAN DE LES ABADESSES**
Casal Independentista i Popular l'Espurna
- 77 SANT LLORENÇ DE MORUNYS**
Casal Popular l'Estaca
c. Prat Tomas, s/n (25282 Sant Llorenç de Morunys)
- 78 SANT MARTÍ SARROCA**
Ateneu Popular Suïcidi Revolucionari
Rambla Catalunya, s/n (08731 Sant Martí Sarroca)

- 1 ALACANT**
Casal Popular Tio Cuc
c. Sant Leandre, 6 (03004 Alacant)
- 2 ALCANAR**
Casal Aixumara
- 3 ALCOVER**
Casal Popular la Bretxa
c. Major, 17-19, baixos (43460 Alcover)
- 4 ARBÚCIES**
Ateneu Popular l'Arboç
c. Sorral, 8 (17401 Arbúcies)
- 5 ARTÉS**
Ateneu Popular la Falç
Pg. Diagonal, s/n (08271 Artés)
- 6 ATZENETA DEL MAESTRAT**
Casal Popular d'Atzeneta del Maestrat
c. Maestrat, 25 (12132 Atzeneta del Maestrat)
- 7 BADALONA**
Casal Antoni Sala i Pont
Riera d'en Matamoros, 103 (08911 Badalona)
- 8 CASAL CARME CLARAMUNT**
Pge Sempere, 31 (08913 Lletí, Badalona)
- 9 BADIA DEL VALLÈS**
Casal de l'Esquerre
Av. Burgos, 18 (08214 Badia del Vallès)
- 10 BALAGUER**
Casal Pere III
c. Santa Anna, 12 (25600 Balaguer)
- 11 BANYOLES**
Casal Popular i Independentista del Pla de l'Estany
- 12 BARBERÀ DEL VALLÈS**
Ateneu de Barberà
c. Sant Pere, 4 (08210 Barberà del Vallès)

- BARCELONA**
- 13 Ateneu Independentista La Barraqueta**
c. Tordera, 34 (08012 Gràcia, Barcelona)
- 14 Ateneu La Torna**
c. Sant Pere Màrtir, 37 (08012 Gràcia, Barcelona)
- 15 Ateneu Popular de Les Corts**
c. Joan Gampere, 8-10, baixos (08014 Les Corts, Barcelona)
- 16 Ateneu Popular Layret**
c. Villarroel, 49 (08011 Eixample, Barcelona)
- 17 Ateneu Popular Octubre**
c. Amistat, 14 (08005 Poble Nou, Barcelona)
- 18 Ateneu Popular de Vallcarca**
Av. Vallcarca, 91, baixos (08023 Barcelona)
- 19 Casal Independentista de Sants Jaume Compte**
c. Muntadas, 24, baixos (08014 Sants, Barcelona)
- 20 Casal Independentista La Cruïlla**
c. Sardanya, 256-260 (08013 Eixample, Barcelona)
- 21 Casal Popular de Nou Barris Tres Voltes Rebel**
Pg. Urredia, 125 (08042 Nou Barris, Barcelona)
- 22 Casal Popular Manuel de Pedrolo**
c. Bertran, 106 (08023 St. Gervasi, Barcelona)
- 23 BENIARRÉS**
Ateneu Popular Arrels
c. Dr. Orero, 11 (03850 Beniarriés)
- 24 BENISSA**
Casal Popular de Benissa
c. Sant Nicolau, 20 (03720 Benissa)
- 25 BERGA**
Casal Panxo
c. Mossèn Huch, 19, baixos (08600 Berga)
- 26 BÉTERA**
Ateneu de Bétera
Plaça del Mercat, 5 (46117 Bétera)
- 27 BORDILS**
Ateneu Popular La Pioixa
c. Almeda, s/n (17462 Bordils)
- 28 BREDA**
Casal Terra Roja
- 29 BURJASSOT**
Ca' Bassot
c. Pablo Iglesias, 49 (46100 Burjassot)
- 30 CALAFELL**
Ateneu la sala de baix
c. Monturiol, 40 (43820 Calafell)
- 31 CALDES DE MONTBUI**
Ateneu Moli d'en Ral
c. Moli, s/n (08140 Caldes de Montbui)
- 32 CARCAIXENT**
Ateneu Popular la Forca
c. Sènia Bonastre, 10, baixos (46740 Carcaixent)
- 33 CARDEDEU**
Casal Popular Escorrelots
c. Hospital, 22 (08440 Cardedeu)
- 34 CASTELLÓ DE LA PLANA**
Casal Popular de Castelló
c. d'Amunt, 167 (12001 Castelló de la Plana)
- 35 Cerdanyola del Vallès**
Casal Popular la Clau C
c. Mare de Déu del Pilar, 43 (08290 Cerdanyola)

- 36 EIVISSA**
Ateneu Popular d'Eivissa
c. Bes, 4 (07800 Vila d'Eivissa)
- 37 EL VENDRELL**
Ateneu la Trinxera
Carretera Santa Oliva, 27 (43700 El Vendrell)
- 38 FALSET**
Casal Popular Pere Joan Barceló "Carrasclet"
c. Salvador Estrem i Fa, 14, baixos (43730 Falset)
- 39 GIRONA**
Ateneu 24 de Juny
c. Auriga, 6 (17002 Girona)
- 40 Casal Independentista el Forn**
Centre Social La Miquia
c. Vern, 15-17, baixos (17004 Girona)
- 42 GODELLA**
Ateneu Popular la Cantarella
c. Vila Blanca, 25, baixos esquerra (46110 Godella)
- 43 GRAMENET DEL BESÒS**
Ateneu Popular Júlia Romera
c. Santa Rosa, 18 (08921 Gramenet del Besòs)
- 44 Local Social Krida**
c. Beethhoven, 7 (08921 Gramenet del Besòs)
- 45 GRANOLLERS**
Casal l'Esquerda
c. Prat de la Riba, 31 (08401 Granollers)
- 46 IGUALADA**
Casal Independentista La Teixidora
c. Custiol, 10 (08700 Igualada)
- 47 LA BISBAL D'EMPORDÀ**
Casal Estel Roig
Pg. Marimon Aspre, 11, 1r (17100 La Bisbal d'Empordà)
- 48 LA SEU D'URGELL**
Casal Popular de l'Alt Urgell
c. Canonges, 9 (25700 La Seu d'Urgell)
- 49 LES BORGES BLANQUES**
Ateneu Popular Garriguenc
c. Ave Maria, 14 (25400 Les Borges Blanques)
- 50 L'HOSPITALET**
Casal Popular Independentista de L'Hospitalet
c. Provença, 28-30 (08901 L'Hospitalet de Llobregat)
- 51 LLEIDA**
Casal Independentista l'Ocell Negre
c. Sant Carles, 8 (25002 Lleida)
- 52 MANLLEU**
Casal Popular Boira Baixa
c. Rossell, 16 (08560 Manlleu)
- 53 MATARÓ**
Casal Popular Fèlix Cucurull
c. Amàlia, 16, baixos (08302 Mataró)
- 54 MOLINS DE REI**
Ateneu Mulei
c. Església, 10 (08750 Molins de Rei)
- 55 MOLLERUSSA**
Ateneu Popular Plana d'Urgell
c. Camí de Palau, 11, baixos (25230 Mollerussa)
- 56 Casal Popular l'Arreu**
c. Palau, 34 (25230 Mollerussa)

- 79 SANTA COLOMA DE FARNERS**
La Segà de 1640
- 80 SANTA EULÀLIA DE RONÇANA**
Casal Popular l'Arrencada
Parc de Sant Simple Camí de la Serra Granada, s/n (08187 Santa Eulàlia de Ronçana)
- 81 SANTA MARIA DE PALAUTORDERA**
Ateneu Popular l'Esbarzer
- 82 SITGES**
Ateneu Popular de Sitges
c. Sant Bartomeu, 40 (08870 Sitges)
- 83 SÒLLER**
Casal La Victòria
c. Victòria, 44 (07100 Sòller)
- 84 SOLSONA**
Casal Popular La Fura
Plaça Sant Pere, 7 (25280 Solsona)
- 85 SORT**
Ateneu de la Muntanya
Plaça Major, 5 (25560 Sort)
- 86 TARRAGONA**
Ateneu Popular l'Espina
Baixada de les Peixateries, 21 (43003 Tarragona)
- 87 Casal Popular Sageta de Foc**
c. Trinquet Vell, 15 (43003 Tarragona)
- 88 TÀRRAGA**
Casal Popular el Rostoll
c. Ardèvol, 12 bis (25300 Tàrraga)
- 89 TONA**
Casal Independentista La Traca
- 90 TORTOSA**
Casal Popular Panxampia
c. Gil de Frederic, 6 (43500 Tortosa)
- 91 VALÈNCIA**
Ateneu Popular del Carme
c. Pere Bonfill, 12 (46008 Carme, València)
- 92 Casal Obrer i Popular Francesc Santacatalina**
c. Salvador Ferrandis Luna, 42, baixos esquerre (46018 l'Olivereta, València)
- 93 Ca Revolta**
c. Santa Teresa, 10 (46001 Carme, València)
- 94 Centre Social Terra**
c. Baró de Sant Petri, 9, baixos (46020 Benimaclet, València)
- 95 El Racó de la Corbella**
c. Maldonado 46, baixos (46001 Veïluters, València)
- 96 VALLS**
Casal Popular La Turba
c. Nou, 12 (43800 Valls)
- 97 VIC**
Casal Independentista Manel Viusa
c. Sant Antoni Maria Claret, 7 (08500 Vic)
- 98 VILAFRANCA DEL PENEDES**
Ateneu Popular X
c. Ferran, 14 (08720 Vilafranca del Penedès)
- 99 Casal Independentista el Cep**
c. Santa Maria, 4 (08720 Vilafranca del Penedès)
- 100 VILANOVA I LA GELTRÚ**
Ateneu Vilanovi
Plaça Larga, 19, baixos (08800 Vilanova i la Geltrú)
- 101 VILASSAR DE MAR**
Casal Popular Atzari
Passatge dels Pins, s/n (08340 Vilassar de Mar)
- 102 VINARÓS**
Casal Popular del Sènia
c. Sant Pasqual, 15, baixos (12500 Vinarós)

L'ACCENT
<http://laccent.cat>

Des de la I Trobada de Casals Populars dels Països Catalans

El passat 19 de març de 2011 prop d'un centenar de persones de més d'una vintena de casals es van trobar al Casal Independentista i Popular de Sabadell "Can Capablanca" que en motiu del seu desè aniversari va organitzar la "ITrobada de Casals Populars dels Països Catalans". Casals vinguts d'arreu del territori dels Països Catalans van fer d'aquesta trobada un èxit. Intercanvi d'experiències, projectes molt diversos, moltes idees i sobretot moltes ganes de què la trobada no quedés tan sols en una jornada van marcar un 19 de març que de ben segur havia de tenir contínuïtat en noves trobades.

Els motiu principal que ens van dur a organitzar aquesta trobada va ser la voluntat de reflexionar sobre el paper creixent que estan tenint els casals, arreu del nostre país, en la construcció d'un contrapoder popular i en l'avenç del projecte de l'Esquerra Independentista. Un paper que es va fent de forma estrictament local, molts cops intuïtiva i espontània però que es repeteix en centenars d'exemples arreu del nostre país. És per això que creiem imprescindible que diversos dels projectes es trobessin formalment i reflexionessin entorn els principals encerts (i errors) d'aquests projectes que s'estenen de forma generalitzada arreu del nostre país en el si d'una determinat projecte social i polític.

Més enllà d'aquest objectiu general concret, consideràvem que

Sabadell acollí l'any passat la 1a Trobada

aquesta trobada podia servir per iniciar algunes iniciatives conjuntes a nivell de casals, des del simple i senzill intercanvi d'experiències, la possibilitat d'ajudar i assessorar en la formació de nous casals, també que alguns dels casals poguessin iniciar col·laboracions i iniciatives conjuntes i sobretot que aquest espai de trobada, debat i intercanvi que s'havia iniciat tingués contínuïtat.

Durant la trobada es van posar damunt la taula els orígens, objectius, trets definitoris, encerts,

errors i projectes de futur dels diversos casals. També es van realitzar sis taules de debat i intercanvi d'experiències entre els diversos membres dels casals: casals i okupació, casals i finançament, casals i sancions, casals i resposta al feixisme, casals i municipalisme i casals i projectes de futur.

Finalment, es van posar en comú les propostes que havien sorgit de les diverses taules: la realització d'un llibret en el qual es recollirà el treball fet al llarg d'aquesta jornada, la creació d'un web conjunt

“ Hi havia les ganes que la trobada no quedés tan sols en una jornada

en el qual podem trobar els diversos casals d'arreu del país, la creació també d'un llistat de correu intern per tal que els diversos casals puguin donar-se suport mutu i fer treball conjunt i finalment la realització d'una propera trobada: el maig de 2012 a Vilanova i la Geltrú.

Al tinter van quedar moltes idees, propostes, debats i sobretot moltes ganes de seguir treballant en cada projecte i en aquest projecte comú que formen els casals populars d'arreu del nostre país.

I és que els casals populars dels Països Catalans tenen molt a dir, i molt a fer, en el camí cap a l'alliberament nacional i social del nostre país, i per fer-ho, més enllà del treball del dia a dia, les trobades de casals poden ser una eina essencial per fer-ho possible.

Ens veiem el 18 de maig a Vilanova!

coordinadora obrera sindical

www.sindicatcos.cat

EDICIONS

EL JONC

Novetat editorial

UNITAT POPULAR
La construcció de la CUP i l'independentisme d'esquerreres

Albert Botran

eljonc@gmail.com

L'Ateneu de Vilanova i la Geltrú; de la fundació a la Guerra Civil (1877-1939)

El 1877 Vilanova i la Geltrú tenia 13.521 habitants, amb una taxa d'analfabetisme que s'enfilava més enllà del 60% de la població. Aquell any, i seguint un model que es reproduïa en altres indrets del país, es constituïen l'Ateneu de Vilanova i l'Ateneu Obrer de Vilanova, aquest segon amb una voluntat més inequívocament classista que el primer. No seria fins el 1880 i per iniciativa del rector dels Escolapis, Eduard Llanas, que s'impulsaria la unificació d'ambdues institucions.

Els estatuts del nou Ateneu de Vilanova i la Geltrú, presidit per Llanas, s'aproven el gener de 1881. El text recollia com a objectiu prioritari el de "cultivar las ciencias, las letras y las artes, estrechar los vinculos de amistad y compañerismo entre los individuos que a él pertenecan; aproximar las clases sociales, y promover el perfeccionamiento moral y el fomento de los intereses materiales". La institució recollia així la tradició d'instrucció obrera impulsada pel desaparegut Centro Instructivo Villanovés. Des de ben aviat es van impartir ensenyaments adaptats a les diferents necessitats de la població, es van programar conferències i es va crear una important biblioteca. Entre el 1882 i el 1915 es publicaria el *Boletín del Ateneo de Villanueva y Geltrú*. El 1880 l'Ateneu encapçalava la redacció d'un projecte de Centre Teòric i Pràctic d'Arts i Oficis que seria una realitat l'any següent. Era el precedent de l'Escola d'Arts i Oficis i de la posterior Escola Superior d'Indústries. Des de la fundació i fins al 1888 l'Ateneu tingué la seu social al carrer de Pàdua, cantonada amb el carrer Sant Pau. Per aquelles dates havia de traslladar-se a l'im-

Seu de l'Ateneu a la Rambla. Fons BMVB

“ En els seus anys d'història l'Ateneu es prodigà en cursos d'ensenyament, conferències, presentacions de llibres, certàmens literaris i tota mena d'activitats

moble de la rambla Principal que seria ocupat per l'Escola d'Arts i Oficis. Finalment, l'Ateneu s'establí al número 40 del carrer Sant Pere on havia estat l'Escola Superior de Nenes. Els baixos eren ocupats per la Caixa d'Estalvis de Vilanova i la Geltrú, amb qui ja compartien local al carrer de Pàdua. De fet, l'entitat d'estalvis es constituí el 1877 com a primera iniciativa de l'Ateneu i del seu president, Teodor Creus. Al nou local s'hi continuaren fent classes nocturnes per a adults, fills dels associats i nens i nenes sense recursos. El 1912 l'Ateneu fou l'organitzador del Segon Congrés d'Ateneus i Associacions de Cultura. El Comitè Executiu era presidit per Leopold Crusat i Prats, professor de l'Escola Industrial, amb Francesc Suñé i Bolet i Joan Ventosa Roig com a vicepresidents. La inauguració del Congrés tingué lloc al Teatre Apol·lo i el treball en comissions es repartí entre els locals de l'Ateneu, l'Orfeó Vilanoví, la Biblioteca-Museu

Balaguer i diversos teatres de la vila. L'Ateneu fou impulsor d'iniciatives com la Caixa d'Estalvis o el Centre Teòric i Pràctic d'Arts i Oficis; però també es convertí en centre d'acollida de moltes altres entitats com l'Associació d'Alumnes Obrers de l'Escola Industrial (1917-1939) o les delegacions a Vilanova i la Geltrú de Palestra, de l'Associació Protectora d'Ensenyança en Català o de l'Associació de Pèrits Industrials de Catalunya.

El 1928 organitzava la Fira del Llibre i un any després el local de l'Ateneu acollia la III Exposició d'Art del Penedès, després de les dues edicions anteriors al Vendrell i Vilafranca del Penedès. Un cop finalitzada aquella exposició, l'Ateneu deixaria el carrer Sant Pere per establir-se al nou local de la rambla Principal. L'Ateneu actuà d'institució amfitriona en la visita que Francesc Macià va fer a Vilanova i la Geltrú l'1 de març de 1931 poc després de retornar de l'exili. Macià es dirigí als vilanovins i vilanovines des del balcó de l'Ateneu que donava a la Rambla. En els seus anys d'història l'Ateneu es prodigà en cursos d'ensenyament, conferències, presentacions de llibres, certàmens literaris i tota mena d'activitats de divulgació científica o literària. Un treball en xarxa que trobava punts de contacte i espais de col·laboració compartits amb la Biblioteca-Museu Balaguer, l'Orfeó Vilanoví, l'Escola Industrial o el Centre Republicà Federal. El 1939, i després de seixanta dos anys, es posava punt i final a la trajectòria de l'Ateneu de Vilanova i la Geltrú.

ALBERT TUBAU
Vicepresident de l'Institut d'Estudis Penedesencs

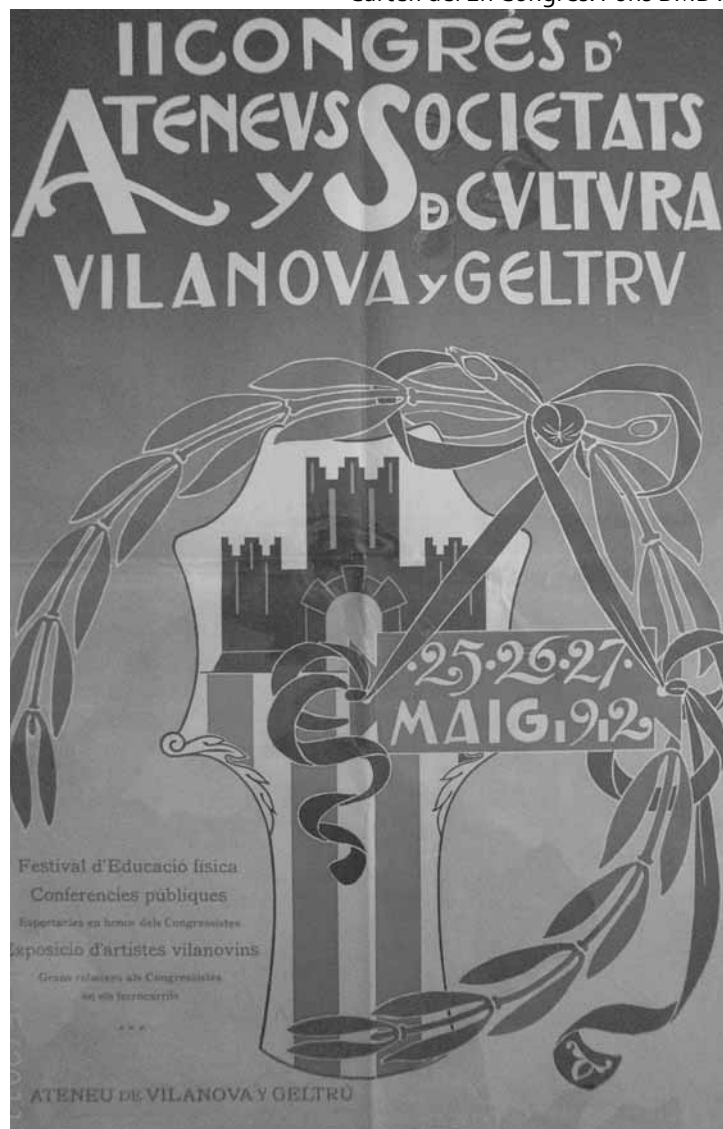
<p>L'ACCENT</p> <p>BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ</p> <p>Ser subscritor de L'ACCENT et permet rebre a casa cada quinze dies la publicació i col·laborar amb el projecte d'informació popular i compromes amb la realitat dels Països Catalans</p>	NOM i COGNOMS	DOMICILIACIÓ BANCÀRIA	
	ADREÇA	NOM DEL TITULAR	
	CODI POSTAL i POBLACIÓ	POBLACIÓ	
	TELF. & ADREÇA ELECTR.	☐ ENTITAT ☐ OFICINA ☐ CONTROL ☐ NÚMERO DE COMPTE	
	TIPUS DE SUBSCRIPCIÓ (Individual)	☐ TRIMESTRAL (15 E.) ☐ SEMESTRAL (30 E.) ☐ ANUAL (60 E.)	
Envieu aquesta butlleta per correu a: L'ACCENT, C. Maldonado, 46 baixos, 46001 València // L'ACCENT, Tordera 34 baixos, 08012 Barcelona // truqueu al 646 981 697 o bé envieu un correu electrònic a l'accent.cat@gmail.com		Us prego que fins a nova ordre carregueu al compte corrent o llibreta indicada el rebut que us presentarà L'Accent en concepte de subscripció. SIGNATURA	

El 2n Congrés d'Ateneus. Un context, entre molts possibles

L'inici del segle XX venia marcat, entre moltes altres coses, per l'afany de progrés social i individual. L'experiència dels anys anteriors mostrava que el millor camí per assolir-lo era el de la formació. D'altres vies eren, indiscutiblement, la solidaritat i el treball. La iniciativa, aquí i a la resta d'Europa, van dur-la els sectors populars que, agrupats en ateneus, centres artesans i altres entitats van anar teixint un dens tram de relacions. A poc a poc, la xarxa s'havia anat espessint i l'ús d'aquests equipaments populars s'havia estès per barris i poblacions. Cada centre tenia la seva pròpia ideologia, que podia ser ben oposada a la de l'entitat veïna, però en qualsevol cas es buscava, en bona mesura, apaivagar una situació socialment complexa i, sovint, dramàtica. La qüestió social era al centre de bona part del debat polític.

A banda de desenvolupar altres aspectes, la majoria d'aquests centres, més tard o més d'hora, reivindicaven la formació com a principal eina d'alliberament. L'analfabetisme era imponent i causa de la majoria dels malestars. Combatre'l fou un dels objectius dels moviments obrers. Ho fou també per a bona part dels grups liberals i demòcrates. Tanmateix els paràmetres d'uns i altres obeïen a interessos molt diferents. Saber escriure i llegir volia dir poder disposar de les eines bàsiques per viure amb un mínim de dignitat, cosa que simplement passava per entendre els contractes de treball, controlar el sou, etcètera. Quan començava el segle XX els moviments populars s'havien expressat inequívocament i havien plantejat reivindicacions bàsiques per assolir l'esmentada dignitat.

Paral·lelament, Catalunya també s'havia anat consolidant en les seves reivindicacions nacionals que, en aquest context, foren interpretades segons perspectives diferents. Quan es rememora el programa polític de la Mancomunitat massa

Cartell del 2n Congrés. Fons BMBV

sovint s'obvia que es va executar damunt unes bases construïdes a parts iguals pels sectors benestants o industrials i els moviments populars. Com que l'escolarització era encara molt precària, aquesta mancança va recaure en bona mesura en els ateneus que havien esdevingut l'eina més eficaç de culturització popular. Un dels objectius de l'esmentada Mancomunitat foren les biblioteques populars, però és força desconegut que abans de la seva creació hi hagué un debat intens sobre quin havia de ser el model de lectura pública, és a dir quines biblioteques es volien per a Catalunya. S'hi van trobar implicats la majoria d'ateneus i centres socials populars, que es van encarar a les tesis d'Eugeni d'Ors. Aquest debat es pot utilitzar com a paradigma per explicar en quin ambient social van aparèixer la proposta del

Congrés d'Ateneus a Reus l'any 1911 i del segon, el 1912, a Vilanova.

L'any 1910 s'obria a Barcelona una agra polèmica entorn de les biblioteques populars encetada per Eugeni d'Ors, planificador del model bibliotecari de la Mancomunitat, amb la glosa «¡Llibres!» en la qual demanava l'adquisició d'una biblioteca de filosofia que s'havia posat a la venda a Alemanya. En una d'anterior, havia dit que una «Biblioteca seriosa» a Barcelona era

«un objecte de màxima necessitat». A l'altra banda hi trobem el diputat del Partit Reformista Luis de Zulueta. La diferència d'opinions girava entorn del tipus de biblioteca (popular o científica) que convenia per al redreçament de Catalunya i amagava un substrat polític de gran abast.

Zulueta plantejava la necessitat de prioritzar les biblioteques als barris a partir de la tasca que, en aquest sentit, havien iniciat els ateneus i altres entitats culturals des del segle XIX. Ors considerava necessària la creació d'un sistema propi que es distingís del defensat per Zulueta a qui acusava de voler seguir el model castellà dirigit per l'Estat. El debat, doncs, canviava de perspectiva i en lloc de girar entorn del model de biblioteques que convenia a la població, va ser utilitzat i vinculat a posicionaments identitaris. El setembre

d'aquell mateix any 1910 a la revista *La Catalunya* es publicà l'article "La Biblioteca Moderna. Una reunió important" en el qual s'explicava que Luis de Zulueta havia aconseguit incloure als pressupostos de l'Estat de 1911 la dotació per a la creació de la Biblioteca municipal de Barcelona. Ell mateix, amb el president de l'Ateneu Enciclopèdic Popular de Barcelona, van convocar una reunió de representants d'entitats per elaborar conjuntament les bases del projecte de la biblioteca. Hi van assistir 35 representants que, a grans trets, proposaren un model de biblioteca a l'estil de les europees: unificació sistemàtica de biblioteques públiques i privades existents en aquell moment amb un únic catàleg col·lectiu, seccions infantils, etc. Es va formar una comissió de treball amb representants de l'Ateneu Barcelonès, l'Institut Català de les Arts del Llibre, l'Ateneu Obrer de Barcelona, l'Ateneu Enciclopèdic

“ Al principi del segle XX els ateneus que havien esdevingut l'eina més eficaç de culturització popular

dic Popular, la Federació d'Ateneus Obrers de Catalunya, l'Associació de la Premsa de Barcelona, el Centre Autonomista de Dependents de Comerç, l'Agrupació socialista i Carme Karr, per la Institució cultural feminista, en formació. És a dir, un ampli ventall de concepcions socials.

Reunió de socis de l'Ateneu. Fons BMVB

“
Som
fervorosos
demòcrates
que aspirem al
govern del poble
pel poble

La Comissió proposà un front comú amb Eugeni d'Ors, que va ser rebutjat amb l'argument, entre altres, que «no essent les distàncies interurbanes a Barcelona comparables a les d'un París o a un Londres, no es justifica com a necessària la repetició d'un mateix tipus de biblioteca en barris distints». El final, ja el sabem.

Si he volgut treure a tomb aquest afer, és perquè em sembla paradigmàtic per emmarcar el moment dels dos Congressos d'Ateneus Populars (Reus i Vilanova)

També caldria afegir una petita nota, per la incidència que va tenir a Vilanova i la Geltrú, en relació al fet que el 1910 s'havia constituït la Federació catalana d'Esperantistes amb una bona presència de vilanovins i vilanovines.

El I Congrés de Reus de 1911 fou una iniciativa de Jaume Aiguader, el qual, en la carta que va adreçar al Centre de Lectura, deixava entendre que calia donar un pas més per

tal de superar la secular ignorància de les classes populars. Per això, va proposar «que aquest congrés tingui per base els Ateneus populars perquè ells han sigut els únics que han sabut conservar un sant amor per la santa obra».

De fet, no ens hauríem de confondre i creure que la trobada s'adreçava només a ateneus en el sentit estricte, sinó que reuní totes aquelles entitats «que per a cabre dintre la categoria d'Ateneus tenen com a base de sa missió la neutralitat» i per objectiu la millora del coneixement i de la sociabilitat.

Malgrat tot, i per tal de no caure, ara mateix, en un possible desànim, l'assistència va tendir a ser més aviat minsa com ho confirmen les cròniques a la premsa de Reus i també les de Vilanova. Els congressos foren, en realitat, unes jornades d'intens treball. El repàs a cent anys vista demostra que el més fructífer dels respectius congressos fou que, durant un parell de dies, es van reunir intel·lectuals i activistes de diferents procedències i ideologies disposats a treballar en benefici del progrés de la cultura popular, com a eina imprescindible per a l'anhelada transformació de Catalunya. L'autor de la crònica del primer Congrés a la revista *Foment* de Reus, deia: «som fervorosos demòcrates que aspirem al govern del poble pel poble i al reconeixement únic i exclusiu de la sobirania popular (...) Els demòcrates honrats i lleials han de realitzar aquella acció cultural prèvia que ha de precedir a l'exaltació del poble al Poder públic; i si no la rea-

litzen és que no tenen consciència dels seus elementals debers prop dels ciutadans o es que abriguen baixes intencions de profit perso-

nal i de tirania».

Les temàtiques abordades tant a Reus com a Vilanova són un evidentíssim preàmbul d'algunes de les principals línies de treball que, per diferents mitjans i mecanismes (alguns oficials i molts altres, no) es faran realitat a Catalunya fins un fatídic gener de 1939. I encara una darrera observació gens menyspreable. Els Congressos van partir d'una iniciativa sorgida a gairebé cent quilòmetres de Barcelona i va continuar encara prou lluny de la capital.

Durant les conclusions de Vilanova es prengué l'acord de convocar un tercer congrés amb el títol de Congrés de Cultura Popular Catalana a Badalona —per haver estat la ciutat «que major contribució ha presentat al present Congrés»— dos anys més tard, el 1914, l'any de la constitució de la Mancomunitat de Catalunya. Finalment va quedar en un projecte.

MONTSERRAT COMAS
Directora de la Biblioteca
Víctor Balaguer

Actes de Commemoració del Centenari del 2n Congrés d'Ateneus i Associacions de Cultura de Catalunya, celebrat a Vilanova i la Geltrú els dies 25, 26 i 27 de maig de 1912

1, 2, i 3 de juny de 2012

Conferència sobre l'associacionisme a Catalunya
1 de juny
19:30 h
Foment Vilanoví

Fòrum d'Entitats Vilanovines
2 de juny
18 h
Jardí de Can Papiol

Passejada pel món associatiu vilanoví de fa un segle
3 de juny
11 h
Sortida de la Plaça de les Casernes

ORGANITZEN:
Agrupació Excursionista Talaia
Ateneu Vilanoví
Biblioteca Museu Víctor Balaguer
Foment Vilanoví
Institut d'Estudis Penedesencs
La Unió Vilanovina

2ª trobada de Casals i Ateneus dels Països Catalans

18 i 19 de maig 2012 – Vilanova i la Geltrú

Programa d'actes

TOTES LES ACTIVITATS TINDRAN LLOC A LA PLAÇA DE LES NEUS
(capdamunt de la Rambla)

DIVENDRES 18 de maig

21:00h: TEATRE (gratuit)
Massier Laial, (Vilanova i la Geltrú)
Especial Xavi Castillo (País Valencià)
DJ's fins les 2:00h. Sopar a la barra.

DISSABTE 19 de maig

10 a 11h: Rebuda, inscripcions i esmorzar.

11h: Obertura de les parades de la Plaça de les Neus. Presència confirmada de l'Accent, la Directa, la Ciutat Invisible, Maulets, Editorial el Tigre de Paper, Arç Cooperativa, la Xarxa d'Economia Sol idària, Coop 57...

11 a 12:30h: Primera tanda de tallers

Assessorament legal: nova legislació referent a locals, legalització entitats i serveis.
Solidaritat internacionalista des dels casals i ateneus.
Finançament de casals i ateneus: qüestions de règim intern i qüestions de finançament de projectes. Coop57, Casal Despertaferro.
Programació cultural: com avançar en la coordinació pràctica de cara a activitats. Kafe Antzoki (Bilbao)

13h a 14h: Taller conjunt per debatre sobre coordinació nacional de casals i ateneus (Espai carrer Sant Pere, Plaça de les Neus)

14h a 16h: Dinar popular a la Plaça de les Neus

16:30 a 18:30h: Segona tanda de tallers, oberts al públic

Alternatives econòmiques del present, des dels casals i ateneus: cooperatives de consum, bancs d'aliments, bancs del temps, moneda social... Condueix: Xarxa d'Economia Sol idària, projecte moneda social a Vilanova, etc.
Debat: acció i incidència política des dels casals i ateneus.
Comunicació i contrainformació des dels casals i ateneus. Accent, la Directa.

19:00h: Taula rodona internacional, amb:

Xabier Monasterio, Kafe Antzokia (País Basc)
Emanuele Patti, organització cultural ARCI (Itàlia)
Lukman Turgut, Federació d'Entitats Culturals Kurdes a Europa (Alemanya)

21h: Assemblea popular. Lectura del manifest final de la 2a Trobada de Casals i Ateneus dels Països Catalans

23:00h a 2:00h: CONCERT a la Plaça de les Neus amb Kòdul (Sallent) i Xeic! (Terres de l'Ebre).
Gratuit.
Sopar a la barra

Revolució

 ateneu
VILANOVA I LA GELTRÚ
plaça llarga, 19 Vilanova i la Geltrú